

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
poč leta 1 „ 40
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznanila,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.
Ne frankirana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
oceno poslane knjige
se ne vračajo.

Josipu Freuensfeldu.

To je usoda naše domovine,
Da ji pobira smrt najboljše sine.

Solza mi sili v okó, in srce se v prsih mi krči,
Ko premišljujem, kakó smrt neutrudno kosi.
Može najboljše mori, zagreba jih v rane grobove,
Kakor najlepše drevó vniči najraje vihár. —
Zopet je mož nam umrl, utrnla zvezda se jasna,
Ki nam dajála je luč, žal, da prekratek le čas!
Mrtev učitelj je blag, prijatelj slovenske mladine:
Zánjo živel je, trpel, zánjo je delal vse dni. —
Znanja nabiral je mož, ni bal se nobednega truda;
Pesmice krasne je pel, ki so mu vrele 'z srcá;
Bil je pisatelj ljubljén, in bil je uzoren tovariš.
Kaj bi našteval še več! — Bil narodnjak je goreč!
Hude bolezni si svest, podal se je daleč od doma
Zdravja iskat si je šel, našel je vendar — le smrt!
Solza mi sili v okó. — Tovariš ljubljén, predragí,
Lahko te zemljica krij, spavaj med brati sladko!

L. Č.

Josip Freuensfeld. †

Naš list kakor slovensko učiteljstvo zadela je te dni silno bridka izguba. Vsled poročila iz zlate Prage izdihnil je 23. decembra v tamošnji bolnišnici vrli naš sotrudnik ter ponos in dika štajerskih slovenskih učiteljev, pesnik in pisatelj Josip Freuensfeld, svojo plemenito dušo. Star je bil še le 32 let. Ze dalje časa bohehal je na želodec, kar mu je povzročalo mnogo trpljenja! Da bi malo okreval, potoval je v lanskih glavnih počitnicah na Goriško in v Trst; pa nič boljši, ampak mnogo slabši se je vrnil na svoje mesto v Ljutomer, kjer je kot učitelj deloval. V novembru se je lotil z navadno ljubeznijo svojega posla, pa ni šlo več; moral je prositi za dopust. Zdravniki so mu svetovali, naj gre v Karlove vare na Česko. Šel je in zvedel tam, da ima raka v želodec in da bi mu le ugodna operacija mogla še podaljšati življenje. Poslali so ga v Prago in dne 21. decembra operirali, 25. decembra pa pokopali.

Freuensfeld je bil zelo delaven učitelj, zraven pa tudi iskren narodnjak. O njem veljajo v polni meri besede dičnega Gregorčiča:

„Ti domu si učitelj bil,
Ti domu si buditelj bil,
Za dom si vrl boritelj bil“.

Kdor pozna razmere, v katerih živé po nekod južnoštajerski slovenski učitelji, bode rad priznal, da je treba izvanrednega poguma, ako hoče učitelj ostati zvest svojemu narodu.

Pokojni je znal o svojem času mnogokaj povedati o trnjevi poti, po kateri mora hoditi učitelj-narodnjak. To je bilo najbrž tudi krivo, da mu je Parea v najlepši dobi z neusmiljeno roko pretrgala nit življenja. Porodil se je bil Freuensfeld pri Kapeli blizo Radgone 18. marca l. 1861., kjer je bil oče takrat učitelj. Tudi dedek njegov je učiteljeval v ljutomerskem in gornjeradgorskem okraji, umrši pri Sv. Jurji na Ščavnici. Še zdaj živeči njegov oče uživa pičlo pokojnino v Ormoži. Otrfoška leta je preživel Josip v Veržeji ob ogrski meji. V prvi svoji mladosti je bil jako živahen, kazaje pri vsaki priliki svojo bistro glavico. Po dovršeni ljudski in meščanski šoli vstopil je l. 1875 v mariborsko učiteljsko, katero je zapustil leta 1880. dokončavši z dobrim vspehom učiteljske študije. Po poldrugoletnem delovanji v Svetinjah poleg Ormoža je prišel za podučitelja v Ljutomer, kjer je postal leta 1883. stalen podučitelj.

Tukaj je bilo ognjišče njegovega plodonosnega delovanja. Prva mu je bila šola. Sam vesten in do skrajnosti natančen, prizadeval si je te lepe lastnosti vcepiti tudi izročeni mu mladini. Pripravljaj se je za vsak predmet posebej, predno je stopil pred učence, da bi ne zahteval od učencev preveč in ne takih reči, katerih učenci vedeti ne morejo. Ves njegov pouk je bil premišljeno in metodično dobro uravnan; vsled tega mu tudi sijajni učni vspehi niso izostajali.

Zunaj šole pa tudi ni držal križem rok. Začel je najprej sam pri sebi. Dobro vedoč, da je učitelju v prvi vrsti potreba temeljitega raznovrstnega znanja, trudil se je od zore do mraka, da popolni to, kar je še pomanjkljivega. V to svrho prosil je za dopust, da bi mogel na dunajskem pedagogiji popolniti svoje nauke. Prvokrat je dobil dopust za leto 1888., drugokrat pa za leto 1891. pa le pod pogojem, da mora vsakokrat sam plačati suplenta. Z bornim preostankom od svoje podučiteljske plače, šel je na Dunaj poslušat pedagogiko in zgodovino.

Zraven že omenjenih predmetov se je najbolj pečal z maternim jezikom, kateri mu je bil najmilejši in najdražji. Naš nepozabni Levstik mu je bil uzoren poznavalec slovenskega jezika, pa tudi Levstikov izrek o „Krpanu“ — „Kdor če iti na Dunaj —

mora pustiti trebuh zunaj" — našel je v Freuensfeldu živahen odmev. V čast ljutomerskim narodnim krogom bodi povedano, da so pobirali med seboj vsak mesec ter pošiljali mu na Dunaj precejšnjo podporo, za kar jim je bil Freuensfeld do zadnjega trenutka zelo hvaležen.

Dokončavši nauke na Dunaji, napravil je v Mariboru izpit za meščanske šole in dobil leta 1892. baš izpraznjeno mesto na deški štirirazrednici v Ljutomeru.

Vsled materialnega pomanjkanja in silnega duševnega napa nakopal si je že na Dunaji kal bolezni, katera ga je sedaj strla v najlepši dobi. Od časa svojega povrata z Dunaja je bolehal za kroničnim želodčnim katarom, za boleznijo, katera mu je zagrenila vse njega mlado življenje. S svojim že v naravi slabim organizmom je junaško izkušal pretrpeti vse muke, ter je v intenzivnem duševnem delu našel tešila in tolažila svojemu žalostnemu stanju. Toda moral je podleči; v evetu dobe svoje je moral ukloniti vrat oni kruti sovražnici, ki nas vse smrtnike kliče prej ali slej. —

Josip Freuensfeld je bil silno marljiv človek. Kakor bučela nabiral je neutrudno narodno blago, spisoval pravljice in pripovedke ter zložil marsikatero drobno pesmico. Pesmi je priobčeval pod psevdonimi „Radinski, Devojan, I. K. Klemenčič, Josephus in Svojnir. V Radincih (Radein) izvira imenitna slatina in pol ure dalje je Freuensfeldov rojstni kraj Kapela. Od tod je vzel Freuensfeld psevdonim Radinski. Iz ljubezni do slovenske mladine prijel je mnogokrat za svoje pero ter spisal marsikatero pripovedko v pouk in razveseljevanje nedolžnih otročičev.

Jako ljubke pripovedke izdal je Josip Freuensfeld pod izmišljenim imenom „Miljenko Devojan“ z naslovom „Mladini“ v trdno vezani knjižici že leta 1885. Tiskal in založil g. Krajec v Novemestu. Na čelu iste knjižice sta priobčeni dve jako lepi pesmici „Materino oko“ in „Mati“. Potem sledijo pripovedi „Hromi Jurij“, „Petričev Blažek“, „Stanko“, „Na sveti večer“, „Sestri“ in „Božidar“. Knjižica šteje 90 strani. Leta 1892. založil je Freuensfeld sam „Venček pravljic in pripovedk“, tiskal Dragotin Hribar v Celji. Tu najdemo razven uvoda te le pravljice in pripovedi: „Povodni mož“, „Solčni kamen“, „Sveti vir“, „Zdravilno jabolko“, „Pogreznjeni grad“, „Živa voda“, „Vile“, „Cvetlica življenja“, „Potočnica“, „Sinica“ in „Morska roža“. Venček šteje 87 strani.

Razun tega je spisal Freuensfeld v zadnjem času vsako leto nekaj za družbo sv. Mohora, svoje pesmi pa je priobčeval v „Vrtci“ v „Ljubljanskem Zvonu“ in v drugih listih. Zelo ganljiva — najbrž zadnja njegova pesmica nahaja se v 12. zvezku letošnjega „Ljubljanskega Zvona“ pod naslovom „Uveli list“. Tam se sam primerja uvelemu listu, katerega je veter odtrgal z drevesa ter ga odnesel daleč na tujo zemljo. Sree mu hrepeni po milih domačih krajih. Ni ga varala slutnja, da njegovo telo ne bode počivalo v rodni slovenski zemlji. Josip Freuensfeld je bil značajan in neomahljiv mož. Bal se ni razun Boga nikogar. Zaradi svojega jeklenega poguma in neupogljive odločnosti je bil med vsemi stanovci daleč okoli na glasu.

Učitelji ljutomerskega okraja izvolili so si ga bili letošnje leto za zastopnika v okrajni šolski svet, toda štajerski deželni šolski svet volitve ni potrdil.

Sredotočje vsega njegovega čustvovanja bila je ljubezen do materinega jezika. Slovenščino je Freuensfeld postavljal vedno na prvo mesto; večinoma je tudi njegova zasluga, da zdaj narodnjaki v Ljutomeru obéujejo med seboj v domačem jeziku, poprej se je govorilo pozameznikom na ljubo skoraj vedno v tujščini. „Obévalni jezik mora biti za Slovence slovenski, drugače sploh nehamo biti Slovenci“, bilo je njegovo načelo.

Kako lepo je rajni Freuensfeld govoril svoj materini jezik! Ni pa tudi bilo zborovanja, veselice, zabavnega večera itd., kjer bi on ne bil povzdignil svojega glasu. Govor mu je tekel kakor žubori v senčnatem gaju šumeči potok, gladko in zbrano, jedrnato, in

večkrat je poslušalce tako ganil, da so jim solze stopale v oči. „O čem pa je tako lepo govoril“, bode vprašal radovedni bralec?

Različni so bili predmeti njegovim „govoraneam“, kakor jih je sam večkrat imenoval. Največkrat mu je silila ljubezen do materinega jezika in rodne slovenske zemlje ter čilega slovenskega ljudstva besedo na jezik; mnogokrat si je izbral za predmet ljubezen do presvitlega našega cesarja in cele habsburške dinastije, ljubezen do Avstrije in njenih — posebno slovanskih — narodov itd. To kar je sam čutil, to je hotel tudi vzbuditi v svojih poslušalcih. Svoje razloge za to ali ono reč je vsakokrat jako dobro utemeljil, tako, da se ni dalo z lehka kaj oporekati.

Kakor je bil naš pokojnik vzornik kot učitelj in pisatelj, tako nam je bil vzor v naši teški narodni borbi. Akoravno so ljutomerski nemčurji dan za dnevom v svojih časnikih na-nj izbruhavali divji svoj gnujev ter s podlim denuncijanstvom očrnili njega čisto osebo, on je postal junak. Kaj je bil Freuensfeld, to nam lahko pove sleherni kmet na murskem polji. Ves duševni preporod, vzbuditev narodne zavednosti v ljutomerskim okraji je tesno spojena z osebo našega blagega pokojnika. Ne pretiravamo, ako naglašamo, da je ta okraj gledé na narodno probujenost jeden prvih na slovenskem ozemlju.

In ta proizbuditev naroda slovenskega na murskem polji je ponajveč njegova za-sluga; ni ga zavednega kmeta tamkaj, kateremu bi bilo neznano ime Freuensfeldovo. Vsem Slovencem pa izbaja danes iz globine srca bolestni vzklík: „Počivaj mirno v zemlji hladni, — Najljubši nam prijatelj, brat — In duši Tvoji Bog vsevladni — Porosi svojo blagodat“.

Po „Dom.“ in „S. N.“

Učitelj — pisatelj.

Iv. Stukelj. *)

Všecko má člověk v sobě, i lampu, i olej, i knot,
jenom rozsvítiti třeba. *Komenský.*

Porodila se mi je nekdaj misel, ne vem, ali v srečnem ali nesrečnem trenutku, katero pa sem shranil v srce; toda ljubezen do domovine mi jo sili na dan, in ta misel je: Navdušiti Vas do pisateljskega delovanja. Poskusimo torej!

I.

Ni ga olikanega stanu, v katerem bi se z duševnim delovanjem tako trle duševne in telesne moči, kakor je baš učiteljski! Komu pa se tudi duševne sile takó naporno in sistematiško natezajo kakor ubogemu učitelju? V drugih razbornih stanovih nahaja duh potrebnega razvedrila, a učitelj ga pogrěša v svojem trudapolnem delu. Neskončna praznota zeva mu včasih nasproti. Kolikokrat je učitelj, zlasti na kmetih, tako osamljen, da bi tožno klical: „Sam sem, takó sam na tem božjem svetu!“ Nikjer ni zelene oljčne vejice, kamor bi sedal njega trudni duh, spočival, osveževal se ter očvrščeval!

Ni torej čuda, da marsikomur onemaguje vzletnost idealnih mislij, oslabevajo čile duševne sile in s tem propada tudi telo v onemoglost. Kaj pa še, ko pritiskavajo gmotna bēda, skrbi, nejevolja, žalost, posebno dandanes, ko nam zavistno oko ne privoščí niti ljubezni preprostega naroda, tega hladilnega krepila v našem pretežavnem delokrogu!

Kje naj išče učitelj duševnega razvedrila?

Tu nam odgovarja Stritar: „Umetnost je prava oaza v tem pustem, praznem življenji, kjer duša hira in umira od žeje; večno zelen otok polu hladnih potokov, pisanih

*) Govoril v „učiteljskem društvu za celjski in laški okraj“.

evetie in tičjega petja, poln življenja in mladosti, harmonije in sreče — —. Da, dragi moj! zlasti poezija blaži in povzdiguje srce vsakemu, kedor jo vživa s príprosto, čisto dušo; ima pa v sebi še drugo zdravilno, rešilno moč za tistega, kateremu je dano, da jo razodeva drugim“.

Slišim Te, dragi sodrug, globoko si vzdihnil, češ: „V tem malem, skromnem življenji učiteljevem naj teče vir poeziji?“

Dà, izvestno da! Ta vir ti ne bode sicer bajen, čudotvoren, a vendar bister in krepilen.

Poeti se tudi le rodé in poet ne more biti vsak, a baviti se s poezijo, to pa je mogoče vsakomur. Tu nimam v mislih jedino le poezije v najožjem pomenu te besede, temveč sploh pisateljsko delovanje, naj si katerekoli stroke, kajti vsako ima nekak odsev poezije.

Predno pa nadaljujem, posežeš mi v besedo z vprašanjem: „Pisateljevanje zahteva tudi duševnega napora, torej si bode naložil učitelj poleg poklicnega dela še večje breme?“

Res, česa neki se dandanes ne zahteva od učitelja! Ko bi imel humoristiško žilo, poprijel bi se dela, ter napisal definicijo: „Kaj je učitelj?“ Ker pa nisem humorist, pa le pošiljam pristréno željo do neba, da bi nam rosilo veljaka, da bi vstal ter zaklical z besedami sv. Petra: „Svetemu Duhu in nam je dopadlo nobednega bremena več vam ne nakladati“.

Sedaj pa odgovor tvojemu vprašanju.

Zvršitev vsakega dela, posebno zadovoljiv konec, povzdiguje duha s toliko srečo, da lajša utrujenost. Pri učiteljstvu pa nam šolski pouk ne daje vselej prilike, da bi natančno prevideli s kolikim vspehom smo delo dovršili. Delati imamo pač z živim tvorivom, in proti vsej trudoljubnosti in gorččnosti izpodletava mu marsikaj pri pouku, kar ga dostikrat žali v dno duše, jemlje mu zadovoljnost, utruja še bolj duha, ter slabi tudi telesne moči. Utrujenost se še odpravi s počitkom, a otožnost in pobitost združena z utrujenostjo ima zlé posledice za duha in telo. V drugih poklicih vidi človek dan za dnevom plačan svoj trud, to mu dviga srce, da ne onemaguje, da ne čuti utrujenosti.

Baviš se li tedaj s spisovanjem, ter se ti pričeti osnutek posrečuje in vspešnemu koncu približuje, tedaj se ti zadovoljnost priseli v srce, v sebi čutiš novih čilih močij, pozabljaš svojih križev in težav in z mirno dušo izpolnjuješ naporne dolžnosti svojega stanu. Iz kratka: življenja poezija ti diha naproti.

II.

Razmotrujmo sedaj vprašanje: Ni-li učiteljski stan poklican, da deluje v književnosti?

Nazaj, nazaj mi sili duh v ono srečno dôbo, ko so nam v šolskih sobah pred duševnimi očmi stopali starodavni junaki, ko nam je okó takó sanjavo uhajalo tje v starodavnost zavite čase in narode zazirajoč v nebesnej višavi božansko lepo podobo: ljubezen do domovine. Kako nemirno so se nam tedaj dvigala prsa. Kakó pa nam je še le plula vroča kri v mlada srca, burno vtripajoča v mladeniških prsih, kako se nam je iskriło okó svetega rodoljubnega ognja, gledajočim vzorne podobe mož naše krvi, učečih z besedo in dejanjem, kakó moramo ljubiti svojo domovino. Že tedaj bi bili radi pohiteli v svet, delat in trpet za svoj mili, tlačeni narod. Drug v drugega stavili smo si s Stritarjem: „Kadar pride čas njegov, ta bode delal v pismu in govoru, na prid domovini in človeštvu!“ Prišel je čas! V svet! Stopil si med narod, srce ti je bilo vroče, duh svež, telo čvrsto. A kaj, kmalu si dal roki križem! Slavna dela so ti vršela nekđaj po glavi, a sedaj, ko ti ni usoda odločila, da bi se kedaj tvoj narod oziral v te kakor v solnce in ko ti je izginil oni vabljeni žarni sijaj slave, ne mika te malo dela.

A slušaj! Domovina naj ti ne bodi kakor rajsko-krasna vzorna podoba boginje v nedosežnej daljini, naj ti ne bo kakor neumrljivo božanstvo, pred katero stopaš v zlatem

ornatu, da mu na žrtveniku daruješ le prijetno dišečega kadila. Ne, domovina naj ti bode mati in ti bodi dete? Kakor se spaja otroška in materinska ljubezen, ki se večja z vsakim trenutkom, taka raj bo ljubezen med domovino in teboj.

Sin si malega naroda slovenskega. Pestrosojna sreča seva drugim narodom. Čim ubožnejša pa je mati, tembolj imaš skrbeti za njo. Vedno gledaš svoje domovine revo in bedo, poznaš vse vrline in napake svojega naroda. Povzdigni v pismu svoj glas, saj te vabi Stritar: „Za nekaj časa torej, menim jaz, pustimo vso tisto visoko literaturo ter bodimo v malem veliki. „Vse za narod“, bodi nam géslo in slovstvo naše bode v resnici narodno, jedrnato in zdravo. Bodite prepričani, mladi pisatelji naši, da se dadó tudi po tem potu doseči lepi vspehi, in če je kdo slave željen, tudi slave toliko, kolikor jo more dati majhen narod. — Vi pa, pisatelji slovenski, ki imate nekoliko priročnejše orodje, nego so ga imeli predniki vaši, svetega duha, narodnega duha polni posvetite domovini vse svoje moči; učite ljudstvo, svarite ga s plamenečo besedo; vojsko napovejte vsi podlosti in surovosti; vseh pogubnih strastij kalí trebite mu iz sreca; v živih podobah kažite mu, kam vodi pijančevanje, zapravljalivost, lenoba“.

Tvoj poklic ti torej veleva: Ti poznaš svoj narod, zato ne bodi učitelj samo med štirimi šolskimi stenami, bodi temveč učitelj v širjem, še tehtnejšem pomenu, postani v resnici — učitelj naroda. Vzemi pero v roke in piši za narod!

Ali dajmo, ti hočeš biti le učitelj malim učenčkom. Zvesto izpolnjuješ stanovske dolžnosti in s tem zvršuješ tudi dolžnosti do naroda. Ta ti je zato hvaležen, te spoštuje in ljubi.

A vedi, vsaka tvoja beseda izgovorjena v šoli mora biti plodno zrno, ako hočeš, da ti bode tvoj uk donašal prav lepega sadu. Ta zahteva, ki ti jo nalaga učni zakon, sili ti pero v roke. Koliko izvrstnih metodikov je med slovenskim učiteljstvom, da si tudi imamo le malo slovenskih metodičnih knjig. A hajdi po svét k poznatemu metodiku, poprašaj ga po tej ali onej stvari, kakor jo on obravnava v šoli. Kar je našel z bistrim umom, ne bode ti mogel povedati z jasnimi besedami. Trudil se ti bode stvar razložiti, a medle in motne so njegove besede, ter bolj in bolj temné, dokler se ne končajo v stereotipen refrain: „Takó jaz napravim v šoli, pa gre prav izvrstno“. S takim odgovorom odleté tovariši, kateri bi se radi učili od slovečega metodika.

Ni treba daleč iskati vzroka, odkod ta nejasnost. Tak metodik je sovražnik tinti in peresu.

Kakó le neki bi se zagovarjal, ako bi se mu v porob postavili, ter mu pobijali nazore o metodi tega ali onega šolskega predmeta? Kmalu bi izprevidel, da ni kos, da bi napad odbil.

Zato svetujem, zlasti mlajšim svojim tovarišem: Ne počivajte s peresom, temveč delajte ž njim tudi za šolo.

O učiteljskih društvih se je govorilo in pisalo že toliko, da bi se reklo vodo v Savo nositi, ako bi hotel tudi danes razpravljati o važnosti društvenega življenja učiteljskega. Navdušenje za društva pojenjuje sem in tje iz raznih vzrokov. Temu se zdi, da se društvo le premalo ozira na gmotno stanje slovenskega učiteljstva, kakor da bi mogla peščica mož prodreti mogočno falango nebrojnih zaprek in trdih sre. Nezaslovljnej, poglej na bogatú Česko v učiteljska društva, katera združujejo res kakor jeklo trdne in neizprosne može, kedar jim je braniti učiteljske „časti in pravde“, može, kateri imajo vrhu tega mogočno zaslonbo v prvakih in voditeljih naroda. Kaj so dosegli v zadnej uravnavi učiteljskih plač? Kaj mi odgovoriš na to?

Žal, da se ravno taki nezadovoljnejši največ izogibljejo društev, namesto da bi nam s svojimi modrimi besedami svetovali, kakó in po kakem potu bi dosegli to ali ono.

Tu bi v pismu in govoru poskušali svoje moči; kakó bi se bliskali uma svitli meči! Sploh, ako se hočeš s pridom udeleževati društvenega življenja učiteljskega, tedaj ne bodi pri društvu samo pasiven, temveč tudi aktiven. Društvo naj bi bilo posebno mladim učiteljem vežbališče v govorništvo. Če hočeš biti le količkaj jasen govornik, navadiš se te umetnosti le s peresom v roki. Znano je, da se je slavni Demosten vadil v govorništvo, da je poleg trudapolnih studij pridno prepisoval izvrstne govornike.

Dolžnost naša je torej, da učiteljska društva ne podpiramo samo gmotno, ampak tudi s — peresom!

Kateri stan že nima dandanes strokovnega lista? Niti misliti ni, da bi ga poslej učiteljstvo še kedaj moglo pogrešati. Bog daj, da bi se naša strokovna lista in ž njim „Pedagogično društvo“ postavilo na trdno gmotno podlago. Kakó izborna bi se dale delujoče moči porazdeliti v razne stroke; začelo bi se živahnejše življenje nego v mravljišči!

Naše društveno, sploh duševno življenje nastopilo bi s tem načinom na tribuno pred narod. Strokovni list kliče učitelja na književno polje. (Konec sledi.)

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

Kdor poučuje slovnico, naletel je gotovo že na slučaje, ki so mu prizadevali težav in zadreg; če pa je prebiral dotične knjige, iskaje sveta, našel je ali razne nazore, često si celo nasprotujoče, ali ni našel ničesar. To pa radi tega, ker označbe slovniških pojmov ali niso pravilne, ali so nedostatne. Jeli so torej slovničarji uvidevati, da je treba prestrojivte na slovniškem polji; a v istini lotil se je tega dela Kern, ravnatelj kolinskega gimnazija v Berolinu, spisavši več knjig, pretresujočih dosedanjo teorijo slovniško. Med temi je najvažnejša imajoča naslov: „Die deutsche Sprachlehre. Eine Untersuchung ihrer Grundlagen“. Knjiga je jako mikalna in vredna, da se presojava nazori, ki je podaje. Sicer donášal je zadnji letnik „Popotnikov“ v številkah 16.—24. slovniške črtice, naslanjajoče se na teorijo Kernovo; a prvič nam je pisatelj podaval le izpiske, večinoma doslovno prevedene iz knjige gori omenjene, na da bi bil razodeval lastne sodbe, drugič se povsem ne strinjamo z ovimi nazori. To nas je napotilo, da smo jeli natančneje premišljevati one nazore, da smo se vglobili v teorijo, slovniškemu pouku posebno korist obetajočo. V sledečih številkah pa bomo čitateljem podajali vspeh teh preiskovanj, poleg tega zlasti presojuje, kako daleč sme ta teorija segati v ljudsko šolo.

I. Osebek.

Navadna določba osebkovega pojma se glasi: osebek je tisti stavkov člen, o katerem se kaj dopoveduje, ali je tista oseba ali reč, o kateri je govorjenje. Ta določba ne velja ničesar; kajti posneta je samo po tako zvanem golem prostem stavku, imajoča veljavo razven tega le za tiste razširjene stavke, katerim poleg osebkoma ni nobednega imena, ki bi se moglo govoriti o njem. Kajti le takrat imamo v stavku samo jeden predmet, o katerem govorimo; radi tega ni nobedne dvoumnosti. Če rečemo: slavec poje, ali slavec lepo poje, govorim le o slaveci, pridejaje mu stanje petja oziroma lepega petja. A že tukaj se kaže nedostatnost; kajti če kdo pravi: trga me, ali bode me, govori le o samem sebi; po takem bi bil osebek **me**, kar nekateri res trdijo, drugi zametujejo. A še večjo nepopolnost, rekše neveljavnost označbe osebkove zapazimo, premišljuje one razširjene stavke, katerim sta najmanj dva razna predmeta naših predstav. Če kdo, v zraku ptiča zapazivši, ta vtisk izrazi rekoč: vidim ptiča letečega, govori o ptiči, ki mu prisoja stanje letenja, in govori o samem sebi, pripisujoč si stanje videnja: ptič je pred-

met in lastna oseba je predmet govorenja njegovega. Kateri pa je osebek izmed njiju? Določba, gori navedena, nam ničesar več o tem ne določuje. Ko bi pa mislili, da je osebek imenitnejši in važnejši ovih dveh predmetov, bili bi na krivem potu; kajti v ovem stavku je predstava, ki jo dotičnež izreka o ptiči, močnejša in važnejša od predstave, ki jo ima o samem sebi. Kajti predmet, ki stopi hipoma v obzorje naše, je vzrok nove predstave, kateri se morajo umakniti starejše; sami pa se tega še ne domislimo, da bi povdarjali lastno osebo, imajočo novo predstavo. To velja torej o dveh predmetih. Če pa še o več predmetih izrekamo misli svoje, celo ne vemo, kateri bi bil osebek. Rekši: milosrēni mož je dal siromaku dar, izrekli smo stavek, obsegajoč tri predmete govora: moža, siromaka, dar. Kateri je osebek?

Določenejšje skušal je Šuman v svoji slovnici za srednje šole osebek označiti, pišoč v § 109: „Osebek za se je ime one osebe ali stvari, o kateri govori povedek ali cela poved“. A ta določba, da si drugače slove nego navadne in da si dobro zrno v sebi nosi, vendar ni popolnoma določena; kajti povedek ne govori le o osebkju, ampak o vsakem dopolnilu, visečem ob njem. Ko bi pa predrugčili to določbo, izpušče besedi povedek ali, da bi se glasila: osebek za se je ime one osebe ali stvari, o kateri govori cela poved, takrat bi postala popolnoma določena. Cela poved namreč je povedek z vsemi svojimi določili; razven nje pa stavek nima ničesar več nego le osebek in, če so zraven, njega določila. Vzamimo stavek: ljudska šola vzdava prvi kamen človekovi rabnosti! Povedek je vzdava; dopolnili, ob njem viseči, ste kamen in rabnosti; tema služita v pojasnjevanje prilastka prvi in človekovi. Cela poved pa se glasi: vzdava prvi kamen človekovi rabnosti. Kaj še nam od ovega stavka preostane? Osebek šola s svojim prilastkom ljudska. Pa tudi tako popravljena določba Šuman-ova bi veljala samo za proste stavke, poleg tega zahtevajoč, da se prej še določi pojem celega dopovedka. Sicer pa še bomo govorili o celem ali polnem povedku pozneje; radi tega sedaj opustim daljno zasledovanje te reči.

Tako nas je pot našega presojevanja privedla do Kerna. Kaj pa pravi ta? Kern jemlje svojemu preiskovanju izid od glagola; glagol mu je najvažnejša beseda v vsakem stavku. Njegovi nazori, spadajoči sem-le, slovejo: 1. vse kar biva, nahaja se v nekem stanju, ki je izraža glagol. 2. stanja samega na sebi v resnici ni; ampak vsako stanje visi na nekem predmetu bodi-si oseba, stvar, reč itd., v resnici ali v mislih bivajoče. Tega zove Kern „Subsistenz“, mi ga bomo zvali „podlog“, ker je podlaga stanju, na njem tičečem; saj tudi pravimo prilog, predlog, nalog itd. 3. To stanje moremo v treh glavnih oblikah izražati: a) če hočemo povedati, da tiči stanje na svojem podlogu, rabimo obliko, ki jo bomo imenovali določeno ali povedno (finite, aussagende Form); kajti določena je po treh osebah in se rabi vedno v povedek; b) če hočemo izraziti stanje samo na sebi, ne oziraje se na podlog, na katerem tiči, rabimo nedoločnik; kajti to je samostalna imenska oblika, opravljajoča isto službo, kakor samostalnik, c) če hočemo stanje pridejati v lastnost kakšnemu predmetu, rabimo deležnik; kajti ta je pridevnikova oblika glagolova; 4. najvažnejša je določena oblika; kajti v njej sta dva pojma spojena v jedno celoto: pojem podloga in pojem stanja. Če pravimo: delaš, predstavljamo si podlog, ki je tu druga oseba, in stanje delanja. Na vsaki določeni obliki moramo torej natanko ločiti glagolovo vsebino, to je stanje po glagolu izraženo, od glagolove osebe, to je od podloga. 5. Podlog ali glagolova oseba je osebek, dotično stanje ali glagolova vsebina pa povedek. 6. Večkrat je treba podlog izraziti po posebni besedi, katero Kern zove „Subjectswort“, mi „osebkovo besedo“. V stavku: učitelj uči je osebek 3. oseba glagolova, učitelj pa je osebkova beseda. (Dalje sledi.)

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje od štev. 23, str. 283, 1891. l.)*

IV. Dom, kmetija, vas, trg, mesto.

a) Dom: Hiša, v kateri smo doma, je naš dom. Dom (hiša) ima dele in prostore. Deli so: Podstava, obzidje . . . Prostori so: Klet; pritličje. . . Snovi, iz katerih je zgrajena hiša: Kamenje, opeka, les, železje. Zidane in lesene hiše. Rokodelci, ki stavijo hišo: Zidarji, tesarji . . . Ljudje, ki stanujejo v hiši (na domu): Rodbina, sorodniki rodbine, posli. Kako skrbé stariši za otroke. Dolžnosti otrok do starišev. (Primerjaj „Dom“ I. šol. leto.) Drugo berilo št. 132 in 133 str. 113.)

b) Kmetija: 1. Poslopja na kmetiji: Hiša, hlevi, drvarnica, listnjak (stelnjak), kozolec, koruznik, sušilnica, vodnjak. 2. Krajišča na kmetiji: Dvorišče, smetišče, gnojišče, steljišče, svinjska gorica. 3. Krajišča okoli kmetije: Vrt, sadunosnik, njive, travnik, pašnik, vinograd. 4. Osebe na kmetiji: Stariši z otroki — rodbina, sorodniki rodbine, posli, najemniki. 5. Opravila ljudij na kmetiji: Gospodar zapoveduje in ukazuje, gospodinja gospodinji, hlapci in pastirji strežejo živini, delajo in popravljajo orodje, delajo drva i. dr., a deklet pomagajo gospodinji pri hišnih (domačih) opravilih. Sorodniki in najemniki delajo za se, ako je pa treba, pomagajo gospodarju ali gospodinji, hlapcem in deklam. Vse giblje roke na kmetiji, vsak izpolnjuje svojo dolžnost. Tudi otroci se naj zgodaj dela vadijo. 6. Človek gospodar domači živini: Hišni gospodar kupi ali podredi živino, postavi za njo tople hleve, ji preskrbi dobre krme, jo da po svojih poslih krmiti in ji streči. Brez človeške strežbe bi domača živina ne mogla obstati, vsaj po zimi ne. Gospodar in človek sploh je vzel domačo živino pod svoje varstvo. Sme jo prodajati, vprezati (konje in vole), jezdit (konje), mlesti (krave, ovce in koze), striči (ovce) in klati. Dobro sree kaže, kdor z domačo živino lepo ravna, a sirovež je, kdor jo pretepa in trpinči. — (Drugo berilo št. 132 in 133 str. 113.)

c) Vas: Glej „Vas“ 3. šol. leto. — Zunanji deli telesa: Glava, vrat, trup, roke, noge.

Glava je okroglasta, sprednja stran se imenuje obraz ali obličje, zgornja stran, zadnja stran in zgornji deli desne in leve strani lobanja.

Na obrazu razločujemo čelo, zgornji čeljusti, lici, spodnjo čeljust z brado, oči s tripalnicami in vejicami, nad očmi so obrvi; po tem nos, usta z ustnicama in ušesi, pri katerih je ločiti uhelj in sluhovod.

Vrat je kratek, predi zapazimo na vratu krhelj: Trup je nekoliko od predej in zadej stisnen, na njem razločujemo predi prsi in trebuh, zadi hrbet in križ, na strani rebra in podrebra. Deli roke (lakta) so: Rama s pleččetom (lopatico), nadlaket, podlaket, zapestje, dlan in prsti. Prsti se imenujejo: Palec, kazalec, sredinec, prstinec, mezinec. Vsak prst ima na unanji strani na konci noht. Važni sklepi na laktu so: Ramni sklep, pod njim pazuha; laktuni sklep, zapestni sklep, prstni sklepi. „Roka“ je del vsega lakta in obseza zapestje, dlan in prste. Deli noge (stegna) so: Kolk, bedro ali stegno, podkoleno, (predi goleno, zadi meča), nart (s peto zadi), stopalo in prsti. Največi (notranji) prst se imenuje palec, najmanjši (unanji) mezinec. Na konci vsakega prsta je na zgornji strani noht. Sklepi na stegnu (nogi): kolčni sklep, koleno z iverom ali pogačico na prednji strani, nartni sklep, sklepi prstov. „Noga“ se imenuje v ožjem pomenu le spodnji del vsega stegna in obseza narti, stopalo in prste.

* To važno razpravo, katero sta gg. pisatelja radi preobitega drugega posla morala pretrgati, hočemo v novem letniku završiti.

Unanje dele telesa je treba pridno omivati in snažiti. Varovati jih moramo vsakovrstnih ran in premrazenja. (Drugo berilo št. 31 str. 27).

d) Trg: Glej „Trg“ 3. šol. leto. — Naštej glavne unanje dele telesa, R! Glava, vrat, . . . Pa tudi znotraj v človeškem telesu razločujemo razne dele. Imenujemo jih notranje dele šloveškega telesa.*)

Notranjim delom človeškega telesa prištevamo kosti. Kosti so tisti trdi deli, ki dajo telesu trdno in močno podstavo in varujejo nežne dele, da se ne poškodujejo tako lahko. Trdno podstavo dajejo kosti trupu (hrbtišče), rokam in nogam (ročne in nožne kosti). A nežne dele varujejo kosti glave (možgane, oči, slušalo), hrbtišče (hrbtenjačo ali hrbtni mozek) in prsne kosti (srce in pluća). Po podobi so kosti ploščice (mnogo kosti lobanjinih, prsnica, lopatica, čevnica), cevi (nadlehtnica, stegno), palčice (rebra ključnica), valjarji (prsti na rokah in nogah), obroči (vretenca), podkov (spodnja čeljust) ali pa imajo nepravilno obliko (obrazne kosti v zapesti in nartu). Kosti so med seboj zvezane s šivi (kosti glave) ali pa s sklepovi (n. pr. lopatica in ključnica z nadlehtnico v rami, nadlehtnica s podlehtnicama v komolci itd). Paziti nam je, da si kakšne kosti ne zlomimo, prelomljena kost dolgo ne zaceli.

Kosti drže in nosijo mišice. Mišice navadno imenujemo „meso“. One so rudeče in iz samih nitk sestavljene. Mišice se končujejo s kitami. Mišice imajo to posebno lastnost, da se morejo skrčiti in skrajšati. One povzročijo gibanje človeških udov. Mišice je treba pridno vaditi (delo, telovadba) ter jih varovati ranjenja.

Živčevje. Možgani v glavi in hrbtenjača ali hrbtni mozek v hrbtanci so osrednje živčevje. Iz osrednjega živčevja pride mnogo živcev, ki se razvejijo in razprostrejo po vsem životu. Iz možganov in hrbtne mozga prihajajoči in po telesu se razprostirajoči živci se imenujejo obkrajno živčevje. Z živci čutimo svetlobo, zvok, vonjavo, smrad, sladkoto, grenkobo, kiselino; vse bolečine; toploto, mraz i. dr. Možgani so sedež mišljenja. Možganov ne smemo presilno pretresti (z udarci ali sunki na glavo) in jih ne neprestano napenjati s težkim učenjem, globokim premišljevanjem.

Žile. Po vsem životu so razraščene debeleje in tanjše cevi. To so žile. Po njih se pretaka kri. Po nekaterih (žilah odvodnicah) teče od srca v razne dele života, po drugih (žilah privodnicah) iz života v srce. Kdor si kakšno večjo žilo pretrga ali prereže, ta je v nevarnosti, da mu kri izteče.

Trup ima znotraj prostrano otlino, ki seza od vrata doli do medenice (Becken). To je telesna duplina. Prepona jo zdeli v zgornjo manjšo in prednjo večjo polovico. Zgornji se pravi prsna, spodnji trebušna duplina. V prsni duplini se nahajajo pluća s srecem, v trebušni želodec, čeva, jetra z žolčnim mehurjem, slezena ali vranica in obisti.

Srce leži med plućnima polovicama nekoliko bolj na levi strani. Veliko je kakor pest, zgoraj je široko, spodaj priostreno, znotraj otlo s 4 oddelki (prekati). Srce goni kri po žilah odvodnicah po telesu, a po žilah privodnicah mu spet priteka.

Na plućih razločujemo desno in levo polovico. Ona izpolnijo večji del prsne dupline. Mehka so kakor goba. Iz pluć prihaja sapnik, ki se odpira z jabelkom v usta. Pluća čistijo kri. Pluća potrebujejo čistega, zdravega zraka. Prehlajenja jih je skrbno varovati.

Iz ust vodi požiralnik v želodec. Želodec leži pod prepono bolj na levi strani. Podoben je vreči. Zadi preide v dolgo črevo, na katerem je razločevati tanjši in debelejši del, tanko in debelo črevo. Požiralnik požira jedi, želodec jih raztaplja ali kakor pravimo prebavlja, čreva nadaljujejo prebavo in srkajo hranilni sok ter ga oddajajo v

*) To tvarino je obdelovati na podlagi dobrih slik.

kri. Na levi strani šelodeca je slezena, a na desni leže velika jetra. Jetra pripravljajo žolč, zeleno in grenko tekočino, katera odteka naravno v čreva ali pa se zbira v žolčnem mehurju in se še le pozneje izlije v čreva. Žolč pomaga jedi prebavljati (raztapljati). Obisti ali ledvici ste ploščati telesi in sedita ravno pod križem na hrbtanci. Oni čistita kri.

Jedi je treba dobro prežvekat, da jih prebavila lažje prebavijo. Le toliko so telesu jedi na korist, kolikor jih prebavila prebavijo. Ne jej prepogoltno in ne požiraj neprežvekanih kosov! Vroče požirati ali prebavila preoblagati, bodi-si z jedjo ali pijačo, je škodljivo. (Drugo berilo št. 35, str. 30; št. 41, str. 35.)

e) Mesto. Kakor „Mesto“ 3. šol. leto. — Človek vidi, sliši, voha, okuša, tiplje, čuti. Kaj vidimo, slišimo, vohamo, okušamo, tipljemo, čutimo? Zmožnost videti se imenuje vid, zmožnost slišati sluh, zmožnost vohati vonj, zmožnost okušati okus, zmožnost tipati tip, zmožnost čutiti čut. Vid, sluh, vonj, okus, tip in čut so človeški čuti. S čem vidimo, slišimo, vohamo, okušamo, tipljemo, čutimo? Z očmi . . . prsti tipljemo, čutimo pa s vsem telesom. Oči, ušesa, nos, jezik, prsti in telesna koža sploh so človeška čutila.

Oči. Človek ima 2 oči. Na očesu razločujemo zrklo in postranske dele očesa. Zrklo je okroglo. Položeno je v očesno duplino. Mišice ga obračajo na vse strani. Jedro zrklu ste 2 svetli in prozorni telesi, steklovina (zadi) in leča (predi). Steklovino in lečo obdajajo 3 kože. Zunanja koža je trda in porcelanasta (bela), ona stori zrklo močno in trdno. Vidi se le predna stran zrkla. Skoz tanko močno vzbočeno in prozorno roženico, vidimo predi šarenico, ki je pri raznih ljudeh razne barve. Šarenica je nasredi prodrta. Skoz prodrtino, ki se imenuje zenica, dohaja svetloba v oko (zrklo). Solze, ki se napravljajo v posebnih, v zunanjem kotu očesne dupline ležečih žlezah, ohranijo zrklo mokro in bliščeče. Solze odtekajo v notranjem kotu očesa v nosno duplino.

Postranski deli očesa so: Trepalnice, veje in obrvi. Trepalnici sta na vsakem očesu dve, zgornja večja in spodnja manjša. Z njima odkrivamo in zakrivamo zrklo, kadar sta trepalnici skupaj, je oko zaprto in ne more nam pasti kaj v oko. Veje na robu trepalnic odbijajo od očesa prah in drugi drobir. Obrvi so jez, kateri odvajajo čelni pot na stran obličja, da ne teče v oko.

Vid je prevelik dar božji. Oko pa, s katerim vidimo, je zelo nežno in se lahko pokvari. Treba ga je torej skrbno varovati. Da si ohraniš zdrave oči, pazi, da ti kaj vanje ne pade. Ako si pa vendar le dobil kaj v oko, ne tari ga z roko, ampak naglo triplji, solze navadno same spravijo škodljivo telesce iz očesa. Ne hodi v prah in na dim, oba škodujeta očem. Ne glej v solnce, žrjavico ali na močno bliščeče reči. Ne beri, piši ali riši na solnci, pa tudi ne v mraku, pri luni ali brleči lučici. Knjige ali papirja ne drži preblizo.

(Dalje sledi.)

Društveni vestnik.

Iz Slovenske Bistrice. Naše učiteljsko društvo je zborovalo 4. januarja t. l. v Slov. Bistrici. Po srčnem pozdravu se je spominjal načelnik, g. Ernst Tribunik dveh nepozabljanih tovarišev, ki jih je tekom minolega leta nevmiljena smrt pobrala iz naše srede. Oba sta bila izvrstna učitelja in vzorna tovariša. Rok Škorjanec je učiteljeval trideset. Jože Gaber celo dva in trideset let. Bila sta verna društvenika. Posebno Škorjanec se ni nikdar bal dolge poti, truda in stroškov, kedar je bilo treba

k zborovanju društva, katerega je v prejšnjih letih tudi dalje časa vodil. — Posnemajmo ga! — Spoštovanje do obeh rajnih tovarišev skazali smo pričujoči s tem, da smo ginjeni vstali raz sedeže.

Nadalje je poročal g. načelnik, da je naše društvo preteklo leto trikrat zborovalo. Udeležilo se je tudi po odbornikih zborovanja „Zaveze“ v Mariboru in zbora, ki ga je priredil „steiermärkischer Lehrerbund“ v Ptuj. Ker ni bilo poročevalca o „Zavezi“ navzočega, predložil je gosp. načelnik spomenico o zborovanju

vanji „Lehrerbund-a.“ V smislu te spomenice je odposlalo društvo več prošenj, da bi se deželnemu zboru priporočala preosnova učiteljskih plač.

Društvo bo tudi vložilo prošnjo pri okrajnem šolskem svetu, da bi oprostil učitelje jednozazrednic tiste četrtke, kedar bi šli k zborovanju. Ker bi to bilo le kašne štiri dni v letu, upamo trdno, da bo slavni okrajni šolski svet našo prošnjo v interesu napredka uslišal.

Volitev odbora in načelnštva odložila se je radi prepričlega števila zbranih udov do prihodnjega zborovanja, ki bo 1. marca t. l.

Navdaje nas sladko upanje, da se bo do tiste dobe influenza zgubila in da bo vzdigajoče se solnce nekatere iz zimskega spanja zdrnilo ter da se bodo vsi zbora udeležili. Torej na srečno svidenje 1. marca v Slov. Bistrici!

L. Č.

Ptuj. Vkljub jako neugodnemu vremenu zbralo se nas je 4. januarja vendar precejšno število društvenikov; bilo nas je 17. Zborovanje odprlo predsednik gosp. Strelec s prisrčnim pozdravom in želeč vsem prav veselo novo leto.

Zapisnik zborovanja od 7. sept. 1893, 1. se odobri.

Dopisa ni bilo nobednega.

Ker bo obhajalo naše društvo letos 25letnico svojega obstanka, postavil je gosp. Zupančič v to svrhu sledeč vspeled: 1. Maša, 2. Zborovanje in skupen obed, 3. Koncert (slav. govor, godba in petje), 4. Prosta zabava. O pozameznih točkah vnel se je prav živahni razgovor in se je sklenilo: Veselica se vrše na binkoštni pondeljek v Ptuj in sicer v prostorih „Narodnega doma“. (Zborovanje bo v okoliški šoli). Povabiti so k tej slavnosti tudi sosedna društva.

O društvenem delovanju preteklega leta poročal je predsednik gosp. Strelec. Dotičnemu poročilu povzamemo v kratkih potezah to-le: Društvo je štelu (19 pravih, 2 podporna in 6 častnih udov). A izgubili smo v teku leta 5 udov; 4 so odšli v druge kraje in naduč. gosp. Reisinger je umrl, (tukaj vsi vstanejo v znak sožalja). Na novo je društvu pristopil nadučitelj pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., gosp. Karl Marschitz (Živio). Društvo šteje sedaj 45 pravih udov in med temi je 8 učiteljic, kar je gotovo častno. Gosp. predsednik jim tudi izreče opravičeno zahvalo za njihovo vnetost pri vseh zadevah našega stanu. — Zborovali smo 6krat. Predavali so pri teh zborovanjih sledeči gg: Zupančič („Mladi učitelj in prvi razred“), Suher (Weixl-nova klop), Ranner, c. kr. okr. šol. nadz. (O statistiki), Herič (Pomladanski izlet), Kavkler (Jezikovne napake v ptujskem okraju), Zopf (Človeška starost), Strelec in Podobnik sta poročala o delovanju „Zaveze“ v Mariboru.

Blagajnik gosp. Zopf poroča, da je bilo preteklega leta samo 1:16 fl. prebitka, ker so udje preveč malomarni pri vplačevanju društvenine. Opozorijo

se torej dotični, da se brž svoji dolžnosti odzovejo. Preglednikom računa sta izvoljena gg. Žiher in Ogorelec.

O stanju društvene knjižnice poroča knjižničar g. Zupančič. Naročil se je Wolf-ov slovar.

V novi odbor se izvolijo: gg. Strelec (predsednik), Podobnik (podpredsed.), Pulko in Čeh Jož. (tajnika), Zopf (blagajnik), Zupančič (knjižničar), Farkaš, Serajnik Dom. sen. in gspdc Michelitsch (odborniki). Pri prihodnjem zborovanju dne 1. marcija bodeta podavala gg. Klanjšek in Serajnik Dom. jun. Tudi se bo pri tej priliki volil slavnostni komite povodom naše 25letnice; torej na svidenje! —o.

Od Št. Jurja v Slov. goricah. V preporodu leta oživó se nekako z novega človeške moči, porodivši često nove vzore, oziroma hoteč zasledovati z večjo vstrajnostjo prejšnje, duhu najbolj prijajoče. In to je menda vzrok, da si o spremenu leta segamo tudi mi tovariši v roke prisrčno želeč si, da bi se izpolnilo, po čemur težimo in da kakor doslej tudi naprej krepko in složno delamo skupno na razvitek in procvit našega šolstva!

Jednake misli in želje sprožil je nam v pozdravu gospod predsednik št. lenartskega učit. društva povodom prvega zborovanja v tekočem letu, 4. jan., ter je ob jednem navzoče povabil, da zakličejo trikratni slava! Njih Veličanstvu presvitlemu cesarju Francu Jožefu I., čemur so se tudi vsi krepko odzvali.

Ko se je zapisnik zadnje s je prečital in odobril, predstavi gosp. predsednik društvenikom gdc. Marijo Škerjanc kot gosta. Prebere se imenik društvenih udov in so se izbrisali iz njega vsi dosedaj vpisani, kateri se tekom pretečenega leta niso udeležili nobednega zborovanja in tudi ne vplačali letnine.

Na predlog g. J. Černka dobe dotičniki prijazen poziv od predsedništva, da lahko v sedanjem društvenem letu zopet pristopijo kot redni člani udje, ako jih je mlačnost že popustila ter jim ni še ugasnila zadnja iskrica stanovske vzajemnosti.

Daljna točka dnevnega reda je poročilo predsednikovo in blagajnikovo. Iz prvega poročila povzamemo, da se je društvo lansko leto povoljno gibalo, tako telesno, kakor duševno; kajti imelo je pet zborovanj, večinoma vsako v drugem kraji našega okraja ter pri teh pretresavalo različna prашanja in podavanja. — Iz drugega je razvidno, da društvena blagajnica razpolaga s precejšnjim prebitkom. Zato izreka g. J. Černko imenom društvenikov gospodu predsedniku in blagajniku pohvalo in pri znanje za njujino dobro poslovanje.

Pri volitvi novega odbora z lističi potrdili ozir. zopet izvolili so se vsi dosedanji funkcionarji. V „Pädag. Zeitschr.“ bóde o društvenih stvareh poročala gspdc. Wutt.

Zadnja točka dnevnega reda bilo je poljudno podavanje gospoda H. Benescha, distriktnega zdrav-

nika o škrlatici, ker se ta nalezljiva bolezen v našem okraju nekoliko oglašča.

S posebno pohvalo in zahvalo nam je omeniti to prostovoljno podavanje gosp. zdravnika ter njega obljubo, da hoče v teku prihodnjih zborovanj nadaljevati danes pričeto delo ter nam dati navod, kako ravnati v boleznih, posebno v najnujnejših slučajih bodi-si v šoli, doma ali na potu.

Taka poljudna podavanja pozdravljamo tem bolj, ker na učiteljskih svoječasnno nismo imeli priložnosti slušati natančnejša razpravljanja iz tega tako važnega predmeta — posebno o posameznih boleznih in njih zdravljenji — od strokovnjaka samega, kakor jo imajo učiteljski najnovejše dobe.

Prihodnje zborovanje bode v četrtek, 1. dan februarja pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Č.

Črešnice. (O zborovanji učiteljskega društva za celjski in laški okraj — in nekaj o konjiškem učiteljskem društvu.)

Na Novega leta dan imelo je učiteljsko društvo za celjski in laški okraj svoj občni zbor, katerega se je udeležilo 18 drušvenikov in gosp. Brinar ml. kot gost. Svoj pristop k društvu prijavil je gosp. Stauffer, učitelj pri Sv. Katarini nad Trbovljem. Bog ga živi! Dnevni red vršil se je nastopno:

1. Pod vodstvom novega pevovodje, gospoda Kramarja, odpoje se pesem „Mornarska“; pridobili smo spretnega pevovodjo, treba je le še, da vsi gospodje pevci redno dohajajo k zborovanjem, potem bo društveno petje gotovo lepo vspevalo.

2. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

3. a) Predsednik, gosp. Brezovnik naznanja, da se je v zadnjem zborovanji sklenjena prošnja, nase vsem učiteljem celjskega okraja dá prvi četrtek v mesci prost, ako se hoté ta dan udeležiti društvenega zborovanja, predložila dotičnemu okrajnemu šol. svetu.

b) Deputaciji gornjegraškega učit. društva, ki je izročila spomenico o regulaciji učiteljskih plač tukajšnjim deželnem poslancem, pridružil se je v imenu našega društva gosp. Petriček in naznanja, da je bila deputacija dokaj prijazno sprejeta.

4. O Lavtarjevih in Močnikovih računih govoril je prav zanimivo gosp. Zidar. Primerjajoč Lavtarjevo prvo računico z itak vsem znano Močnikovo, predočil nam je v jasnih potezah glavne prednosti Lavtarjeve metode in je vpletel v svojo razpravo več praktičnih poskusov po tej novi metodi. Na občno željo obljubil je, da hoče svojo nalogo prihodnjikrat še nadaljevati. Veseli nas, da smo v mlademu tovarišu pridobili spretno in nadarjeno duševno moč. Le takó naprej!

5. Tajnikovo letno poročilo priča o veselem napredku v preteklem društvenem letu. Začetkom leta imelo je društvo 32 pravih udov in 1 častnega; med letom je na novo pristopilo 7 čla-

nov. Večina drušvenikov se je udeleževala prav marljivo društvenih zborovanj, katerih je bilo celo leto 6. Podavanj je bilo sedem in iz vprašalne skrinjice reševala so se različna vprašanja.

Poleg tega priredilo je društvo tudi majnikov izlet v Grobelno, kjer smo se veselo družili s tovariši šmarijsko-rogaškega učit. društva in ki nam ostane v prav prijetnem spominu. K sklepu še omenja bratsko medsebojno občevanje drušvenikov ter izraža iskreno željo, da bi se vsi tovariši zvesto oklenili društva v svesti si častne dolžnosti: netiti sveti plamen prave stanovske ljubezni. — Blagajnikov račun kaže nekaj čez 6 gld. prebitka, pregledovalcem računa izbero se gg. Rupnik, Štukelj in Zidar.

6. Dosedanji predsednik, g. Brezovnik zahvali se za skazano mu zaupanje ter prosi že za naprej, da bi ga ne izvolili predsednikom, ampak naj se podeli to častno mesto še jedenkrat kakemu tovarišu iz laškega okraja, ker bi nikakor ne bilo pravično, ako bi bil predsednik zmiraj iz celjskega okraja.

Novi odbor odbral se je potem nastopno; predsednik: gosp. Gradišnik, podpredsednik: gospod Brezovnik, tajnik: gospod Brinar, blagajnik: gosp. Kregar, knjižničar: gosp. Pustišek, pevovodja: g. Kramar in odbornika: gospa Knaflič in gosp. Rupnik.

7. Društvenina ostane še nadalje 1 gld.; za tekoče društveno leto sklene se naročiti „Popotnik“ in Ljubljanski Zvon, in na novo pa „Učit. Tovariš“; dalje ostane društvo ud Slovenske Maticice in Pedagogičnega društva.

8. Gospod Kregar predloži, naj pristopi naše društvo zopet k štajerskemu „Lehrerbundu“; ta predlog, katerega je gosp. predlagatelj prav iskreno utemeljeval s tem, da je štajerska učit. „Zaveza“ obljubila opuščati vsako izzivanje in žaljenje naše narodnosti in ker se res prav možato poteguje za zboljšanje materialnega stanja štajerskih učiteljev, se sprejme.

Prihodnje zborovanje vršilo se bode 2. febr.

Konjiško učiteljsko društvo pa spi spanje pravičnih. Po dolgem prestanku sklicalo se je zopet društveno zborovanje na četrtek 4. jan., a žal, zbralo se nas je samo 5 tovarišev. Res da je bilo vreme precej neugodno, a če pomislimo, da smo prišli trije od periferije okraja, bili bi se ostali tovariši tem lažje potrudili k zborovanju (seveda starejše gospode tovariše in cenjene zastopnice nežnega spola izvzamem). Nova pravila so potrjena, skusimo da se bo na njih podlagi tudi na novo prerodilo naše društvo. Prihodnje zborovanje predložilo se je na četrtek 18. t. m. ter se je določil nastopni vspered: a) Volitev novega odbora. b) Društvene stvari. c) O regulaciji učiteljskih plač (spomenica) d) Poročilo o glavnem zborovanji „Lehrerbund-a“. d) Važni predlogi.

Pridimo torej polnoštevilno, če nam je mar procvit našega društva in učiteljska čast, kajti doma pri peči sanjariti, kako bi si izboljšali svoje gmotno stanje in povzdignili stanovski ugled, to ne pomaga ničesar. Pa brez zamere! Franc B.

Iz Ljubljane, decembra m. l. Dne 28. vršil se je v mestni dvorani občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“, katerega se je udeležilo nad 50 članov. Po običajnem pozdravu g. predsednika Žumra, poročal je g. Dimnik o ustanovitvi učiteljskega doma ter nasvetoval: naj se sezida konvikt za učiteljske otroke in naj se pooblasti odbor „Slov. učit. društva“, da sestavi načrt pravil ter mej letom skliče občni zbor. Po daljši debati, katere so se udeležili gg. Ribnikar, Likar in Toman, se sprejme Dimnikov predlog z večino glasov. Poročilo g. Žumra o prihodnji deželni razstavi obsegalo je predloga: a) učiteljstvo naj se razstave udeleži in b) vis. c. kr. deželni šolski svet naj se naprosi za navodilo, kako naj bude pri deželni razstavi ljudsko šolstvo zastopano. Prvi predlog sprejel se je jednoglasno, drugi pa po daljši debati z večino glasov. Iz poročila g. tajnika Furlana se je razvidelo, da so tekom leta umrli 3 člani, pristopilo jih je pa 10. Tudi je naznanil, da se bude z novim letom izdajalo društveno glasilo v manjši obliki na 1 $\frac{1}{4}$ poli papirja in da je preč. g. J. Rozman, častni kanonik in župnik, društvu daroval 16 letnikov „Učiteljskega Tovariša“ in 5 letnikov „Novic“. Za ta dar izrekel je občni zbor imenovanemu dobrotniku na predlog tajnikov zahvalo z naročilom, naj novi odbor to zahvalo blagemu dobrotniku pismeno naznani. Mesto obolelega blagajnika poročal je g. Kecel o društvenem premoženju, katero se ponaša z ostankom v znesku 70 gl. pa le zato, ker se tiskovni troški ne pokrivajo sproti. — „Učiteljski Tovariš“ se tiska v 700 iztisih, od katerih se jih 592 pošilja po pošti naročnikom, 25 v zameno drugim listom, nekaj se jih pošilja brezplačno, ostali pa se oddajajo ljubljanskim naročnikom. Iz tega se razvidi, da ima „Učit. Tovariš“ dostojno število naročnikov, žal, da niso vsi redni plačniki; o teh upamo, da se bodo z novim letom spokorili. Ko se rešijo ostale točke in izvoli ter konstituira odbor iz gg. A. Žumer, predsednik; Fr. Raktelj, podpredsednik; J. Furlan, tajnik; J. Dimnik, urednik društvenemu glasilu; A. Kecelj, blagajnik in knjižničar; J. Cepuder, J. Janežič, Ant. Javoršek in J. Likar, odborniki, sklene g. predsednik zborovanje.

Iz Radovljice. Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj je zborovalo 28. decembra v tukajšnji šoli. Zbralo se je precejšno število društvenikov, pogrešali smo pa — kakor skorej vselej

— nekatere gg. učitelje in gdč. učiteljice iz bližne okolice.

Gosp. podpredsednik pozdravi navzoče s toplimi besedami, spominja se bolnega predsednika gosp. Kašca, opominja nas, naj složno delujemo v težavnem našem stanu, če hočemo doseči uspehov. Konečno naznani, da je okr. šol. nadzornik profesor Levec svojo nenavzočnost opravičil pismeno.

Gosp. Rus prebere svoje poročilo: O domačem berilu in o šol. knjižnicah. Nasvetuje, naj na jednorazrednicah dobivajo knjige iz šol. knjižnice otroci iz drugega odd. višje skupine in pa pridnejši iz prvega odd. viš. skupine, na dvorazrednicah učenci II. razreda, t. j. iz 4., 5., 6. šol. leta in slednjič na večrazrednicah učenci od III. razreda naprej. O njegovem predlogu, naj se poredni in zanikarni otroci v kazni začasno izključijo izmed onih, ki dobivajo knjige, vnela se je mala debata, slednjič je pa obveljal poročevalčev predlog.

Gosp. Simon poroča, kako postopati z otroki, ki iz raznih vzrokov ne napredujejo. Omenja težavne in resne naloge, ki jo imamo pri pouku mladine, katera bi se pa veliko lažje reševala, ko bi se učitelju ne urivalo toliko zadržkov, ki prihajajo od raznih strani: od učitelja samega, od domače hiše, od otroka, od občine itd. Ozira se na nekaj zadržkov, ki so v najtesnejši zvezi s poukom, n. pr. pogosto izostajanje iz šole, duševna in telesna nezmogljivost in lenoba. Zbor sklene, slav. c. kr. okr. šol. svet prositi dovoljenja, da otroci, ki niso dovršili tretjega oddelka, ne ustopijo v ponavljalno šolo, ampak ostanejo še naprej v vsakdanji šoli. Ta sklep pride kot samostalni predlog na vrsto pri okr. učiteljski konferenciji.

Izmed raznih nasvetov omenjam te-le: 1. društvena pravila naj se pošljejo ad circulandum v prepis; 2. vabila in poročila društvena naj se priobčujejo v „Tovarišu“ in „Popotniku“; 3. društveniki se zavežejo, da pri društvenih zborovanjih prosto govore; 4. povabijo se vsi društveniki, ki žele po davati, naj naznanijo svoja poročila odboru.

Prihodnje zborovanje bude 27. marca v Lescah. Na dnevnem redu bo razgovor o deželni razstavi, o kateri bo poročal okr. šolski nadzornik profesor Levec. Ž.

Iz ormoškega okraja. (Vabilo.) Naše učit. društvo bude imelo svoj glavni zbor 1. febr. 1894 po istem vspredu, kakor je bil naznanjen za 4. dan t. m., takrat je namreč prišlo radi prehude zime premalo društvenikov.

1. febr. bude še tudi naš zastopnik v okr. šol. svetu pri zborovanju razjasnjeval bolj prilično obravnavo šol. zamud, kar bude zanimalo posebno gg. voditelje šol. Na mnogobrojno udeležbo vseh zavodnih društvenikov vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Hajdina. Nestrpljiva Morana, ki sicer ne miruje tudi o največjih praznikih, iztrgala nam je v soboto pred božičem, t. j. 23. dec. 1893, izmed nas zopet jednega tovariša, namreč g. Jožefa Reisinger-ja, nadučitelja v Selah pri Ptuj. Delj časa trajajoča vratna bolezen spravila je sicer čvrstega, krepkega in trezno živečega moža, kateri bi lahko dosegel visoko starost, prezgodaj v črno zemljo.

Rajniki se je porodil v Zavrčah l. 1830. Kot 18letni mladenič dovršil je preparandijo v Mariboru; služboval je po raznih krajih spodnjega Štajerja: pri Sv. Jurji bl. Svičine, pri Veliki nedelji, v Središči in pri Sv. Jurji na Ščavnici. L. 1852 šel je na Ogrsko, kjer je bil učitelj v Olznici in od l. 1853—68 nadučitelj v Tišini. Vsled madjarskega nasilstva ostavil je madjarščine nezmožni pokojnik ogrske Slovence, ter se preselil zopet na Štajersko, kjer je bil nameščen kot pomožni učitelj pri Sv. Ani na Krembergu, potem pri Sv. Barbari, pri Sv. Lenartu v Slov. goricah in slednjic l. 1880 kot stalni šolski voditelj na jednorazrednici in zadnji dve leti kot nadučitelj na dvorazrednici v Selah. Služboval je torej svojih 45 let!

Rajniki je bil blag mož tihega in mirnega značaja. Rad je živel s vsakim v najlepši prijaznosti; spravljivost in miroljubnost ljubil je nad vse. Svojim učencem bil je mil in sočuten učitelj, ki si je znal pridobiti udanost in ljubezen otrok. Kot izboren odgojitelj slovel je po vsem okraji. Njegova šola bila je znana po izvrstni disciplini in rednem šolskem obiskavanji. Kako vesten je bil v svojem poklici, dokazujejo razna pohvalna priznanja šolskih oblastij.

Da je bil rajni nadučitelj zelo priljubljen, to je pokazala pri pogrebu 26. decembra dolga vrsta žalujočih pred rakvijo in jednaka vrsta za nje. Skoro ni bilo hiše v celem župniji, od katere bi se kdo ne bil vdeležil pogreba. Da je pa pokojnika le pičlo število učiteljev tovarišev spremljalo k zadnjemu počitku, zakrivila je le slučajnost, kajti večino posebno mlajših tovarišev iz okolice izvabili so božični prazniki v svoje rojstne kraje. Odsotnost učiteljev-pevcev bila je tudi vzrok, da se rajniku, (velikemu prijatelju petja) ni mogla izpolniti skromna želja, naj bi se mu zapela na grobu pesem žalostinka.

Nepozabljivi tovariš, Tvoje zadnje želje Ti sicer nismo izpolnili, a izpolnila se Ti je želja, koja si že dolgo gojil v svojem srci. Želel si si počitka in miru in našel si ga. Sedaj bivaš v kraji, kjer ni moralnega vetra, kjer le biva tihota in mir, v kraji, kjer Te ne tlačijo težka bremena, koja si prenašal v življenji. Prišel si na dom svojega Očeta, od koder gledaš na nas tovariše trpine, od koder gledaš na žalujočo ženo in Tvojo ljubljenko, hčerko Roziko, katera žaluje za bridko izgubo svojega ljubeznjivega očeta. Bodi Ti zemljica lahka!

A. P.

„Slomšekov odsek“ je imel 27. decembra m. l. v Mariboru svojo 1. (osnovavno) sejo, v kateri je bil izbran g. ravnatelj H. Schreiner načelnikom, g. M. J. Nerat pa tajnikom ozir. nač. namestnikom. Odsek si je postavil dvojno nalogo: a) Slomškova pedagogična dela znanstveno oceniti in b) izbrati iz njegovih del primerno gradivo za mladino in izdati knjige za učence. Slednje bodo izhajale v zvezkih od 8—10 pol v obliki „Večernic“ družbe sv. Mohora in bode obsegal I. zvezek Slomšekov životopis, II. pa njegove izbrane pesmi. Sklenilo se je naprositi nadučitelja mozirskega, gosp. Praprotnika, da spiše životopis za I. zvezek in odbere gradivo tudi za II. zvezek. Z ozirom na jezik bode delo pregledoval in urejal gosp. prof. Dr. Janko Bezjak. — Če le mogoče, prideta prva dva zvezka „Slomškovih zbranih spisov za mladino“ že tekom tega leta na svitlo. M. J. N.

(Odlikovanje.) Nj. Veličanstvo podelilo je nadučitelju v Solkanu pri Gorici gosp. Tomažu Jugu srebrni zaslužni križec s krono. — Čestitamo!

(Književno naznanilo.*) „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ podalo je učitelstvu krasno božično darilo, namreč izvrsten prevod „didaktike“ slavnega Komenskega. — Poleg Slomškovih spisov je to prvi pedagogičski klasik v slovenščini. Slovensko učiteljstvo bode gotovo rado seglo po njem. „Didaktika“ šteje 255 strani v lični in priročni obliki ter velja 60 kr. Upamo da bode „Slovensko učiteljsko društvo“ pričeto delo nadaljevalo ter v svojih pedagogičskih knjižicah še marsikaterega pedagogičskega klasika izdalo v slovenski obliki. Želimo pa tudi, da bi marljivi šolski pisatelj J. Ravnikar še mnogo let „bistril uma svitle meče“. Slovensko učiteljstvo naj pa tudi deluje v to, da se bode tako berilo širilo ne samo med tovariši, ampak tudi med olikanim občinstvom! — a —

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Jožef Mešiček, nadučitelj v Globokem dobil je jednako službo v Sevnici; gosp. Gregor Polanec, učitelj v Vozenici imenovan je nadučiteljem v Črešnjevci; gospod Anton Gselman, podučitelj pri Sv. Martinu blizu Vurberga postal je učitelj-voditelj na novi šoli v Dobravcih (okraj Maribor). Gospod Friderik Pučelik, podučitelj v Framu je na svojem mestu definitivno nameščen. Gospodičini Marija in Ivana Škerjanc, dosedaj v Bučah oziroma na Bizeljskem, prišli ste za podučiteljici k Sv. Jurji v Slov. gor. Umrlj so: 23. decembra 1893 gosp. Josip Freuensfeld, učitelj v Ljutomeru (v Pragi) in gosp. Jožef Reisinger, nadučitelj v Selah; 27. decembra l. l. gosp. Mihael Kuster, nadučitelj v Kranji. N. p. v miru!

*) Za 24. štev. prepozno došlo.

Uredn.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ naznanja pretužno vest, da je gospod

Josip Freuensfeld,

učitelj v Ljutomeru, član upravnega odbora „Zaveze“, slovenski pisatelj (Radinski), itd. dne 23. decembra 1893. leta v Pragi na Českem umrl. Blag mu bodi spomin!

Razpis natečajev.

Št. 2317
okr. š. sv.

Razpis učiteljske službe.

Na dvorazredni ljudski šoli na Raki se iznova razpisuje drugo učno mesto z letno plačo 450 gld.

Prosilci za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje zakonitim potom semkaj vlagajo do **28. januarja 1894.**

C. kr. okr. š. svet v Krškem, 30. dec. 1893.

Predsednik: Schönberger s. r.

ad Št. 1743
okr. š. sv.

Razpis učiteljskih služb.

V Krškem šolskem okraji je stalno ali začasno popolniti:

1. drugo učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Veliki Dolini z letno plačo 450 gld.

2. drugo učno mesto na dvorazredni ljudski šoli na Trebelnem z letno plačo 450 gld.

Prošnje za te službe naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do **21. januarja 1894.**

C. kr. okr. š. svet v Krškem, 22. dec. 1893.

Predsednik: Schönberger s. r.

Št. 562.

II.

Učiteljska služba.

Na trirazredni ljudski šoli v Vozenici umestiti je učiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu definitivno ali provizorično.

Prosilci in prosilke, zmožni nemškega in slovenskega jezika, naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljene z zrelostnim spričevalom, s spričevalom učne usposobljenosti in z domovnico, potom predstojnega okr. šolskega sveta do **21. januarja 1894** pri krajnem šolskem svetu v Vozenici.

Okrajni šolski svet Marenberg,
22. decembra 1893.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 1575.

Razglas.

Na dvorazrednici v Selah v ptujskem šolskem okraji je namestiti **nadučiteljsko službo**, na trirazrednici pri Sv. Bolfenku v ormožkem šolskem okraji pa **učiteljsko službo**, z dohodki po IV. plačilnem razredu.

Prosilci naj vložijo svoje redno podprte, zlasti z zrelostnim in s spričevalom učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva in oziroma za nadučiteljsko mesto tudi z dokazom usposobljenosti k pomočnemu poučevanju v katoliškem verouku opremljene prošnje potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do **27. januarja t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Učiteljsko mesto se zna tudi začasno umestiti.

Okrajni šolski svet Ptuj-Ormož,
1. januarja 1894.

1-2

Predsednik: Scherer s. r.

Vabilo na naročbo.

Z današnje številko nastopi „Popotnik“ XV. leto svojega potovanja ter se pri tej priliki obrača do svojih p. n. podpornikov — sotrudnikov in naročnikov —, ter prijateljev s prijazno prošnjo, da bi mu ostali naklonjeni tudi v bodočem petnajstem letniku. Zlasti se nadeja od p. n. svojih poverjenikov, da mu pridobijo kolikor toliko novih naročnikov — točnih plačnikov, da bode tako brez gmotnih skrbi tem lože izvrševal svoj program, katerega se je držal dosedaj in mu ostane zvest tudi odslej.

Uredništvo bode pred vsem skrbelo, da častitim čitateljem ne bode manjkalo tečne duševne hrane niti na obče pedagogičnem, niti na didaktično-metodičnem polji. S pomočjo dičnih svojih sotrudnikov bode obveščal list častite bralce v tem oziru o najnovejših napredkih prirojivši snov kolikor toliko našim razmeram, da si jih zamorejo p. n. tovariši in tovarišice takoj izkoristiti v prid slovenske šole.

„Popotnik“ bode tudi v bodoče izhajal **10. in 25. vsakega meseca** (če je isti dan nedelja ali praznik, pa jeden dan preje ali pozneje) po ceni, ki je na čelu lista določena. Današnje številko smo poslali vsem dosedanjim naročnikom in razun jih še nekaterim častitem tovarišem na ogled. Kdor želi list dalje prejemati, naj blagovoli to vsaj do 20. t. m. javiti upravništvu, oziroma poslati naročnino; kdor pa ga ne mara, naj istotako 1. številko vrne. Sploh pa gojimo prijetno nado, da se vsaj „Zavezniki“ zvesto oklenejo svojega glasila ter mu pomagajo izvrševati prevažno nalogo „Zavezi“ v ponos in slovenskemu učiteljstvu v čast! V to pomoz! Bog!

Lastništvo in uredništvo:

V. Ribnikar,
predsednik „Zaveze“.

M. J. Nerat,
urednik „Popotnika“.

Vsebina. I. Josipu Freuensfeldu. † — II. Učitelj-pisatelj. (Iv. Stukelj.) (L.) — III. Slovniska teorija Kernova. (Dr. J. Bezjak.) (L.) — IV. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XXV.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — Raznoterosti. — Parte. — VII. Natečaji. — VIII. Vabilo na naročbo.